

II Jornada Entitats no Lucratives

Quan els números tenen ànima:
auditar el tercer sector

21 de novembre de 2025 | 9:30 a 14:00 hores | Seu del Col·legi

Col·legi de Censors Jurats
de Comptes de Catalunya = **EL CØL·L3G1**

Col·legi de Censors Jurats
de Comptes de Catalunya = **EL CØL·L3G1**

II Jornada Entitats no Lucratives

Quan els números tenen ànima:
auditar el tercer sector

21 de novembre de 2025 | 9:30 a 14:00 hores | Seu del Col·legi

Col·legi de Censors Jurats
de Comptes de Catalunya = **EL CØL·L3G1**

Sessió: De socis i balanços: claus per entendre les cooperatives
Ponents: Cristina R. Grau López, Advocada i sòcia d'FGC ADVOCATS, SCCL

Col·legi de Censors Jurats
de Comptes de Catalunya = **EL CØL·L3G1**

El lucre com a criteri de classificació de les persones jurídiques

El concepto de lucre

RAE

«*ganancia o provecho que se saca de algo*»

Diccionario de Derecho de Luis Ribó Duran

Fa aparèixer junt al concepte de lucre els termes “*lucre objectiu*” i “*lucre subjectiu*”, remetent a la “*causa lucrativa*” que identifica com «*uno de los elementos definidores de toda sociedad y que distingue a ésta de las asociaciones. **Existe tal causa cuando el motivo básico de integrarse en un grupo orgánico es obtener unas ganancias que se distribuirán entre los partícipes***».

Negocis jurídics lucratiu versus negocis jurídics onerosos

Els negocis jurídics lucratiu o gratuïts obeeixen a la mera liberalitat, mentre els onerosos obeeixen a una contraprestació (*equilibri just de prestacions*)

La societat: concepte civil i mercantil

Article 1665 del Codi civil estatal

«La sociedad es un contrato por el cual dos o más personas se obligan a poner en común dinero, bienes o industria, con ánimo de partir entre sí las ganancias.»

Article 116 del Codi de comerç

«El contrato de compañía, por el cual dos o más personas se obligan a poner en fondo común bienes, industria o alguna de estas cosas, para obtener lucro, será mercantil, cualquiera que fuese su clase, siempre que se haya constituido con arreglo a las disposiciones de este Código».

La societat cooperativa: concepte legal

DEFINICIÓ: societats que, actuant amb

- plena autonomia de gestió i sota els principis de lliure adhesió i de baixa voluntària, amb capital variable
- gestió democràtica, associen persones físiques o jurídiques amb necessitats o interessos socioeconòmics comuns
- amb el propòsit de millorar la situació econòmica i social de llurs components i de l'entorn comunitari
- fent una activitat empresarial de base col·lectiva, en què el servei mutu i l'aportació pecuniària de tots els
- membres han de permetre de complir una funció orientada a millorar les relacions humanes i a posar els
- interessos col·lectius per damunt de tota idea de benefici particular.

L'activitat econòmica de la Cooperativa

Autonomia de gestió, lliure adhesió i baixa voluntària, capital variable

- Particularitats del règim econòmic de la cooperativa: el reemborsament del capital social; participació en l'activitat

Gestió democràtica

- Particularitats en el règim de governança: una persona sòcia-un vot; els òrgans socials estan integrats per socis i sòcies

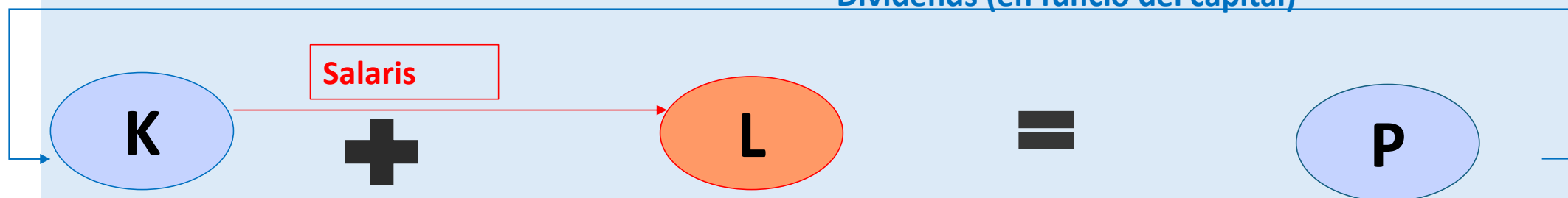
Associen subjectes amb necessitats o interessos socioeconòmics comuns per fer qualsevol activitat econòmica de base col·lectiva

- Necessitat de dur a terme l'activitat cooperativitzada: mesura els drets econòmics i els polítics

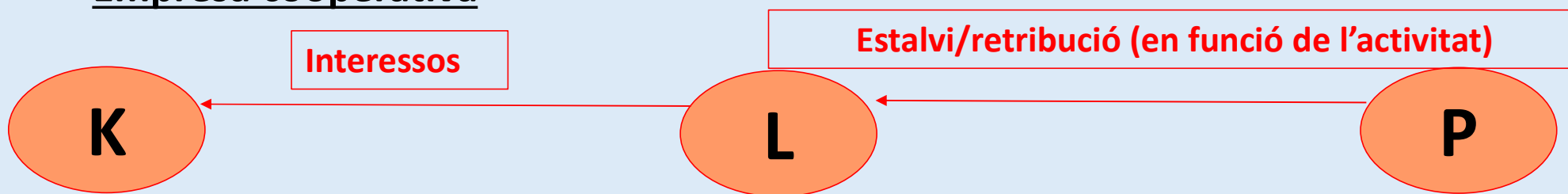
Els factors de producció: societat de capital i cooperativa

Empresa de capital

Dividends (en funció del capital)

Empresa cooperativa

L'estructura socioeconòmica de l'empresa

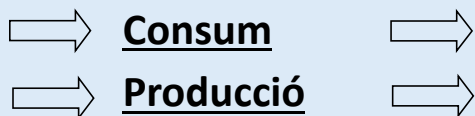
- **Finalitat Societat de capital**
propietari del capital

lucre

- **Finalitat Societat cooperativa**
propietari del mitjà de producció o
destinatari del servei

activitat

CLASSES

increment rendes socis **via estalvi**
increment rendes socis **via sou**

L'article 143 de la Llei de Cooperatives. Les cooperatives d'iniciativa social

Consideració de cooperativa d'iniciativa social

Article 143 de la Llei 12/2015

1. Són reconegudes com d'iniciativa social les cooperatives que tenen per finalitat la integració laboral, la plena inserció o la defensa de persones o col·lectius amb dificultats especials d'integració o afectats per qualsevol tipus d'exclusió social o limitació de llurs drets socials, o bé la satisfacció de necessitats socials no ateses, o ateses insuficientment, pel mercat, mitjançant les activitats que determinin els estatuts socials respectius. Aquestes cooperatives, independentment de la classe que siguin, han de complir, en tot cas, els requisits establerts per l'article 144. Per assolir llur finalitat, l'objecte social d'aquestes cooperatives pot ésser la prestació de serveis assistencials, mitjançant activitats terapèutiques, sanitàries, residencials, d'atenció domiciliària, educatives, culturals, recreatives i altres de naturalesa social, o bé qualsevol mena d'activitat econòmica.

2. Si l'objecte d'una cooperativa és la inserció plena de persones amb discapacitat pot ésser integrada, conjuntament o indistinta, per aquestes persones, llurs tutors i el personal d'atenció.
3. Els socis amb discapacitats que hagin deixat de complir alguna de les activitats de la cooperativa o s'hagin donat de baixa tenen dret preferent de reincorporació en l'activitat sobre tota altra persona que no hi hagi estat vinculada abans.
4. Les cooperatives d'iniciativa social poden establir en els estatuts respectius la participació de voluntaris en la realització de l'objecte social. El seu règim s'ha d'establir estatutàriament, respectant la normativa reguladora. Els voluntaris tenen dret a assistir a les assemblees generals, amb veu i sense vot, i poden designar una persona que els representi en les reunions del consell rector, amb veu i sense vot. Les cooperatives han de respondre dels danys i perjudicis que puguin causar els voluntaris com a conseqüència de llur activitat en la cooperativa.

El sentit de l'article 144 de la Llei de Cooperatives. Calia si cap cooperativa no té ànim de lucre?

Contractació pública, ajuts i subvencions als anys '90

La Llei 30/2007, de 30 d'octubre, de contractes del sector públic

Abans de la Llei, que implementà la Directiva 2004/18/CE, els plecs de condicions dels contractes de condicions podien distingir classes de persones jurídiques i si tenien o no ànim de lucre. Si optaven per la manca de lucre, no es permetia la concurrència de cooperatives de serveis a les persones, adduint que, “com eren empreses, tenien ànim de lucre”. I en termes similars passava quan es tractava d'ajut o subvencions. La Llei 30/2007 no permetia aquesta diferenciació, llevat de la contractació reservada (CET i EI) o els serveis a les persones.

La declaració judicial d'utilitat pública d'algunes cooperatives

En aquest context a principis dels anys 90 del s. XX algunes cooperatives van promoure la seva declaració d'utilitat pública (judicial, davant l'Audiència Nacional) i la van obtenir. Però els efectes d'aquestes sentències es limitaven a les entitats que havien demanat aquesta declaració d'utilitat pública.

La modificació de la legislació cooperativa.

La Disposició Addicional Primera de la Llei 27/1999, de 16 de juliol
(Calificación como entidades sin ánimo de lucro)

Podrán ser calificadas como sociedades cooperativas sin ánimo de lucro las que gestionen servicios de interés colectivo o de titularidad pública, así como las que realicen actividades económicas que conduzcan a la integración laboral de las personas que sufran cualquier clase de exclusión social y en sus Estatutos recojan expresamente:

- a) Que los resultados positivos que se produzcan en un ejercicio económico no podrán ser distribuidos entre sus socios.
- b) Las aportaciones de los socios al capital social, tanto obligatorias como voluntarias, no podrán devengar un interés superior al interés legal del dinero, sin perjuicio de la posible actualización de las mismas.
- c) El carácter gratuito del desempeño de los cargos del Consejo Rector, sin perjuicio de las compensaciones económicas procedentes por los gastos en los que puedan incurrir los consejeros en el desempeño de sus funciones.
- d) Las retribuciones de los socios trabajadores o, en su caso, de los socios de trabajo y de los trabajadores por cuenta ajena no podrán superar el 150 por 100 de las retribuciones que en función de la actividad y categoría profesional, establezca el convenio colectivo aplicable al personal asalariado del sector.

Article 144 de la Llei 12/2015 (article 129 de la Llei 18/2002) Condició de cooperativa com a entitat sense ànim de lucre

Als efectes de concursos públics, de contractació amb ens públics, de beneficis fiscals, de subvencions i, en general, de tota altra mesura de foment que hi sigui aplicable, tenen la mateixa condició que la resta d'entitats sense ànim de lucre les cooperatives en els estatuts socials de les quals s'especifiqui expressament que:

- a) Els excedents de lliure disposició, un cop ateses les dotacions als fons obligatoris, no es distribueixen entre els socis, sinó que es destinen, mitjançant una reserva estatutària irrepartible, a les activitats pròpies d'aquesta classe de cooperativa, a la qual es poden imputar totes les pèrdues, de conformitat amb allò que estableix aquesta llei.
- b) Els càrrecs de membre del consell rector i els de la intervenció de comptes no són remunerats, sens perjudici que les persones que els ocupen puguin ésser rescabades de les despeses originades en l'exercici del càrrec. Si hi ha persones que no són sòcies que formin part del consell rector, aquestes sí que poden ésser remunerades, sense que aquesta circumstància alteri la condició d'entitat sense ànim de lucre.
- c) Les aportacions dels socis al capital social, tant les obligatòries com les voluntàries, no poden meritjar un interès superior a l'interès legal del diner, sens perjudici de les actualitzacions corresponents.
- d) Les retribucions dels socis treballadors o, si escau, dels socis de treball i del personal que treballi per compte d'altri no poden superar el 150% de les retribucions que, en funció de l'activitat i categoria professional, estableixi el conveni col·lectiu aplicable al personal assalariat del sector i de la zona corresponent.

Legislació estatal

Podrán ser calificadas como **sociedades cooperativas sin ánimo de lucro** las que gestionen servicios de interés colectivo o de titularidad pública, así como las que realicen actividades económicas que conduzcan a la integración laboral de las personas que sufran cualquier clase de exclusión social y en sus Estatutos recojan expresamente:

Legislació catalana

Als efectes de concursos públics, de contractació amb ens públics, de beneficis fiscals, de subvencions i, en general, de tota altra mesura de foment que hi sigui aplicable, **tenen la mateixa condició que la resta d'entitats sense ànim de lucre** les cooperatives en els estatuts socials de les quals s'especifiqui expressament que:

La Llei de 2015
empra aquesta
frase als articles
63.g), 82.2.c) i 84.1

La Llei de 2002 no
va emprar la frase
“cooperativa sense
ànim de lucre”

Per què aquests requisits? Per què optar per l'article 144?

Llei de l'IVA: exempció en serveis a les persones

L'article 20.U.8 de la Llei de l'IVA declara exempts de l'IVA determinades prestacions de serveis a les persones, que la norma legal qualifica com a “assistencials”, si són efectuades per entitats de Dret Públic o **entitats o establiments privats de caràcter social** que es defineixen a l'apartat TRES:

- Que no tinguin finalitat lucrativa i dedicar, si s' escau, els beneficis eventualment obtinguts, a les activitats exemptes d'identica naturalesa.
- Que els càrrecs de president, patró o representant legal siguin gratuïts i no tinguin interès en els resultats econòmics de l'explotació ni per ells mateixos ni mitjançant persona interposada.
- *(Que els socis, comuners o partícips de les entitats o establiments i els seus cònjuges o parents consanguinis, fins al segon grau inclusivament, no podran ser destinataris principals de les operacions exemptes ni gaudir de condicions especials en la prestació dels serveis).*

Motivacions per acollir-se a l'article 144

- **Les cooperatives que presten serveis a les persones** (i en tot cas les d'iniciativa social regulades a l'article 143, però no només aquestes):
  - a) necessiten estar exemptes d'IVA per tal d'evitar un desavantatge competitiu, havent de repercutir IVA pels seus serveis
  - b) Si volen concórrer a la contractació pública de serveis a les persones
- **Altres cooperatives que actuen en sectors altament especulatius** com el sector financer, l'energia o l'immobiliari, opten per acollir-se a l'article 144 de la Llei 12/2015 i configurar-se com a entitat no lucrativa per demostrar que es pot actuar en aquests sectors per millorar les condicions de vida de la ciutadania, en lloc de maximitzar els beneficis econòmics

**GRÀCIES PER LA VOSTRA
ATENCIÓ**

FGC ADVOCATS, SCCL